

Vänersborgs
kommun

VÄNERSBORGARNA

Befolkningsutveckling, prognos och
levnadsförhållanden 2024

INLEDNING	2
BEFOLKNING OCH GEOGRAFI	2
Befolkningsutveckling 2023	2
Befolkningens förväntade utveckling 2024-2040	3
Försörjningskvot	4
Fruksamhetens utveckling över tid	5
Delområden	6
Bostäder och flyttmönster	7
Nuläge bostadsbyggande	8
In- och utflyttning	8
Sammanfattning	9
ARBETE OCH STUDIER	11
Utbildningsnivå	11
Behörighet till gymnasium och högskola	12
Sysselsättning	14
Sysselsatta	14
Arbetslösa	14
Personer utanför arbetsmarknaden	15
Arbetsmarknad och pendling	15
Invånarnas fördelning per näringsgren	15
Företag och arbetsgivare i Vänersborg	16
Pendling	16
Sammanfattning	17
LIVSVILLKOR	19
Inkomster	20
Låg ekonomisk standard i Vänersborgs kommun	20
Olika transfereringar	21
Hälsa	22
Den självskattade hälsan	23
Ohälsotal	25
Delaktighet och socialt kapital	26
Valdeltagande	26
Socialt deltagande	27
Tillit	29
Sammanfattning	30

Inledning

En befolkningsprognos är en beräkning av hur stor befolkningen kommer att bli i framtiden. Som prognoser alltid är, det vill säga förutsägelser om kommande utveckling grundad på iakttagbara fakta, är de behäftade med en viss osäkerhet. Ingen vet med säkerhet hur det blir. En befolkningsprognos har många användningsområden. Planering av förskolor, skolor och äldreomsorg är några exempel. Befolkningsprognoser görs årligen i Vänersborgs kommun.

Årets beskrivning av Vänersborgs befolkning innehåller, förutom antal, åldersfördelning och prognosticerad utveckling också en närmare beskrivning av var och hur folk bor, hur den lokala arbetsmarknaden ser ut samt centrala socioekonomiska aspekter. Genom att använda sig av statistiska centralbyråns områdesindelning RegSo, kan kommuner på ett överskådligt sätt upptäcka geografiska samband mellan olika socioekonomiska förutsättningar, som i sin tur får betydelse för hur kommunen väljer att utveckla och förändra samhällsbygget.

Befolkning och geografi

Förändringar i befolkningens mängd, åldersstruktur och geografiska spridning är avgörande för hur kommunen planeras och hur resurser ska prioriteras. Befolkningsmängden och hur befolkningen är uppbyggd baseras på hur många som föds, dör och flyttar till och från kommunen. Detta får sen konsekvenser för hur kommunens service bäst byggs upp, med planering av skolor, seniorboenden och liknande. Geografiska skillnader inom befolkningen i olika delområden blir även vägledande för vart satsningar på kommunal service och annat ska göras.

Kommunens bostadsplanering har även den en påverkan på hur befolkningen utvecklas. I Vänersborg har det länge funnits en efterfrågan på bostäder och därför antas att bostadsbyggande stimulerar befolkningstillväxt. Till exempel öppnar nya bostäder för att personer från andra kommuner flyttar till Vänersborg och fler har möjlighet att flytta till en egen eller större bostad vilket kan göra det möjligt att bilda familj. Den bostadsprognos som används till befolkningsprognosen försöker spegla framtida bostadsbyggande anpassat till konjunktur och liknande.

Statistiken i avsnittet är dels hämtad från SCB:s Statistikdatabas, dels består den av analyser från befolkningsprognosen, framtagen av Statisticon 2024.

Befolkningsutveckling 2023

Under 2023 ökade folkmängden i Vänersborgs kommun med 108 personer, från 39 904 till 40 012 invånare. Orsaken till den ökade befolkningen var ett flyttnetto på 110 personer och ett födelsenetto på -30 personer.

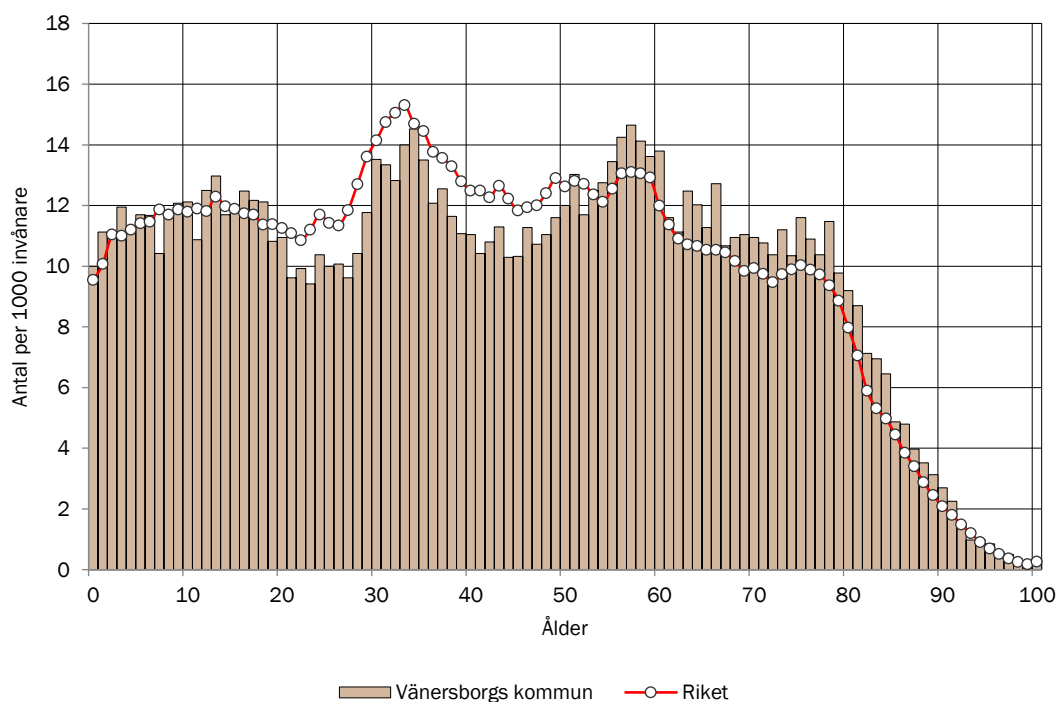
Under året flyttade 2196 personer till Vänersborg, vilket var färre än 2022. Antalet personer som flyttade från kommunen ökade med 4 personer jämfört med året innan, från 2082 till 2086. Flyttnettot (antalet inflyttade minus utflyttade) under 2023 var således 110 personer.

Det föddes 395 barn under 2023, 8 färre än 2022. Antalet personer som avled var 425 vilket är 3 färre än året innan. Sammantaget ger detta ett födelsenetto (antalet födda minus döda) under året på -30 personer.

Vänersborgs befolknings åldersstruktur jämfört med riket går att utläsa ur diagrammet nedan.

Figur 1 - Befolkningsstruktur: Antal personer i varje ålder per 1000 invånare år 2023. Jämförelse med riket.

Befolkningens förväntade utveckling 2024-2040

Under prognosperioden 2023–2040 ser man att folkmängden i Vänersborgs kommun att öka med 3017 invånare, från 40 012 till 43 029 personer.

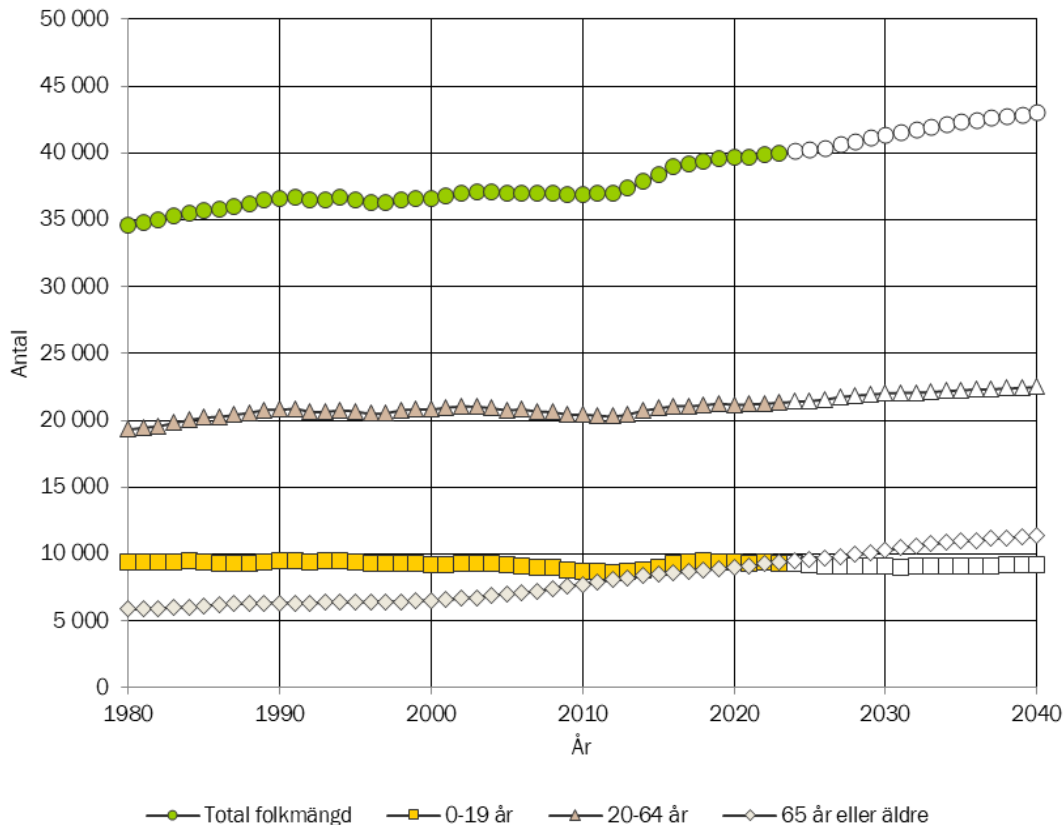
Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 236 personer per år och födelsenettet -59 personer per år. Totalt ger detta en förändring med 177 personer per år. Antalet inflyttade beräknas bli i genomsnitt 2343 personer per år medan antalet utflyttade skattas till 2107 personer. Detta ger ett årligt flyttnetto på 236 personer för varje år under prognosperioden. Antalet barn som föds förväntas vara 416 per år i genomsnitt under prognosperioden medan antalet avlidna skattas till 475 personer. Detta medför en befolkningsförändring med -59 personer per år.

Folkmängden kan delas upp i tre åldersgrupper: 0–19 år, 20–64 år samt 65 och äldre. Uppdelningen ligger till grund för beräkningen av försörjningsbördan i kommunen. Trots att uppdelningen är grov ger den en god överblicksbild som gör det lätt att följa utvecklingen över tiden.

I diagrammet till nedan visas utvecklingen av dessa åldersgrupper från 1980 till 2040.

Figur 2 - Historisk utveckling av folkmängden 1980-2023 i Vänersborgs kommun samt prognostiserad folkmängd 2024-2040

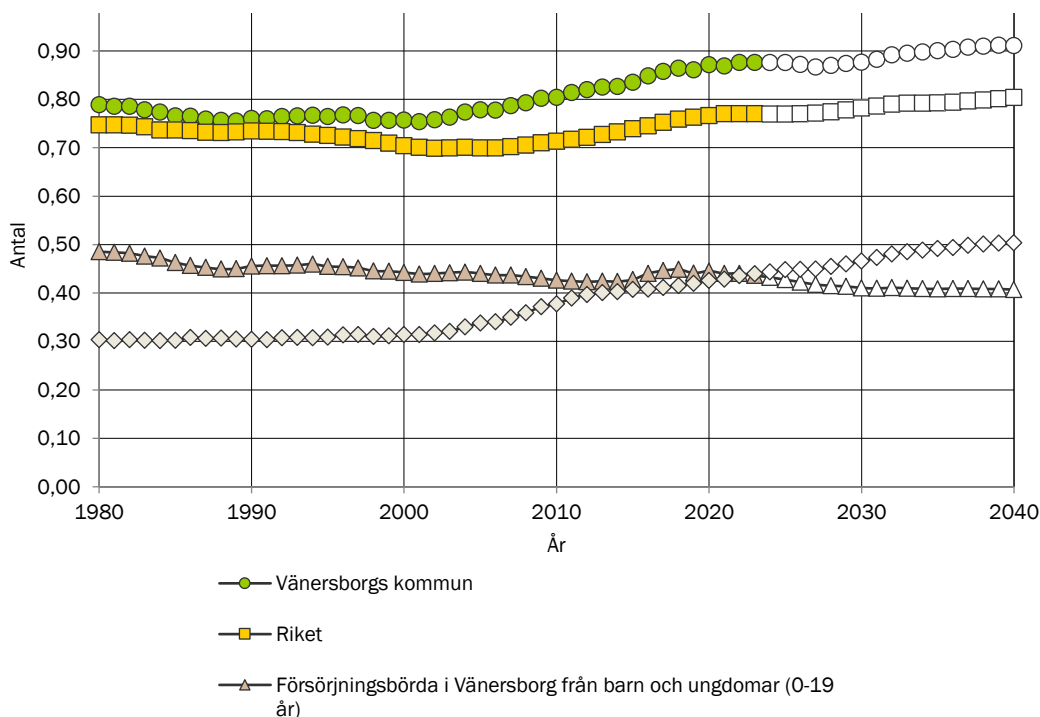
Försörjningskvot

Försörjningskvot eller försörjningsbörda är ett demografiskt mått som visar på relationen mellan antalet personer som behöver bli försörjda och antalet personer som kan bidra till deras försörjning. Uttrycket beskriver hur många personer en person i yrkesverksam ålder måste försörja förutom sig själv. Försörjningsbördan kan delas upp i två delar, en del från barn och ungdomar (0-19 år) och en del från äldre (65+).

Historiskt har försörjningsbördan från barn och ungdomar varit störst i Vänersborgs kommun men från prognosåret 2024 går försörjningsbördan från äldre om i storlek. Under hela prognosperioden fram till 2040 förutspås gruppen äldre stå för den största försörjningsbördan i kommunen.

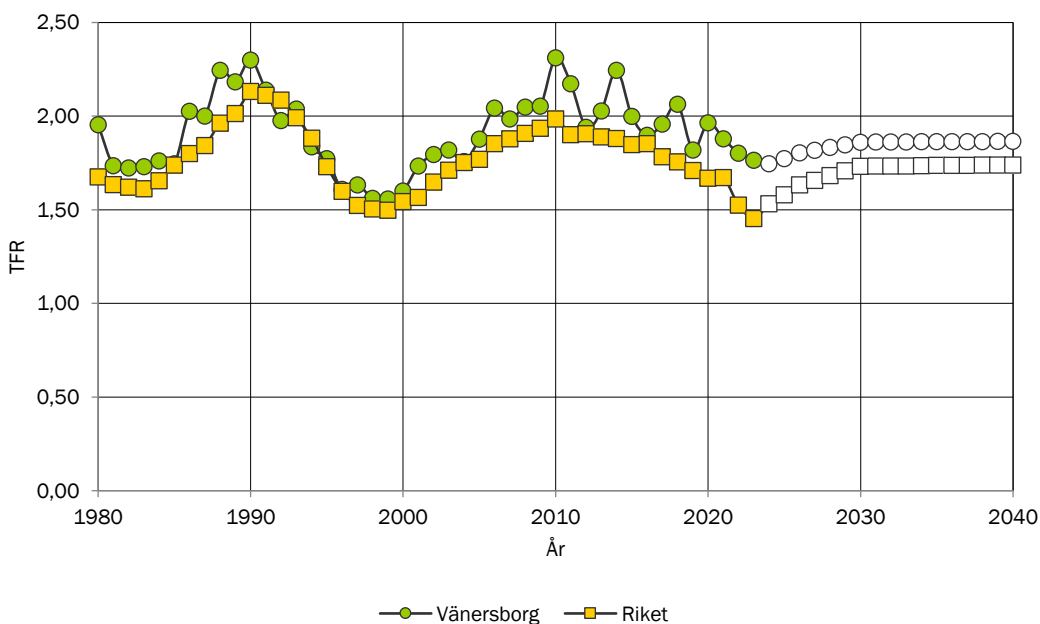
Figur 3 - Försörjningsbörda: Kvoten mellan antalet invånare i icke yrkesverksam ålder (0-19 år och 65 år eller äldre) och antalet i yrkesverksam ålder (20-64). Jämförelse med riket.

Fruksamhetens utveckling över tid

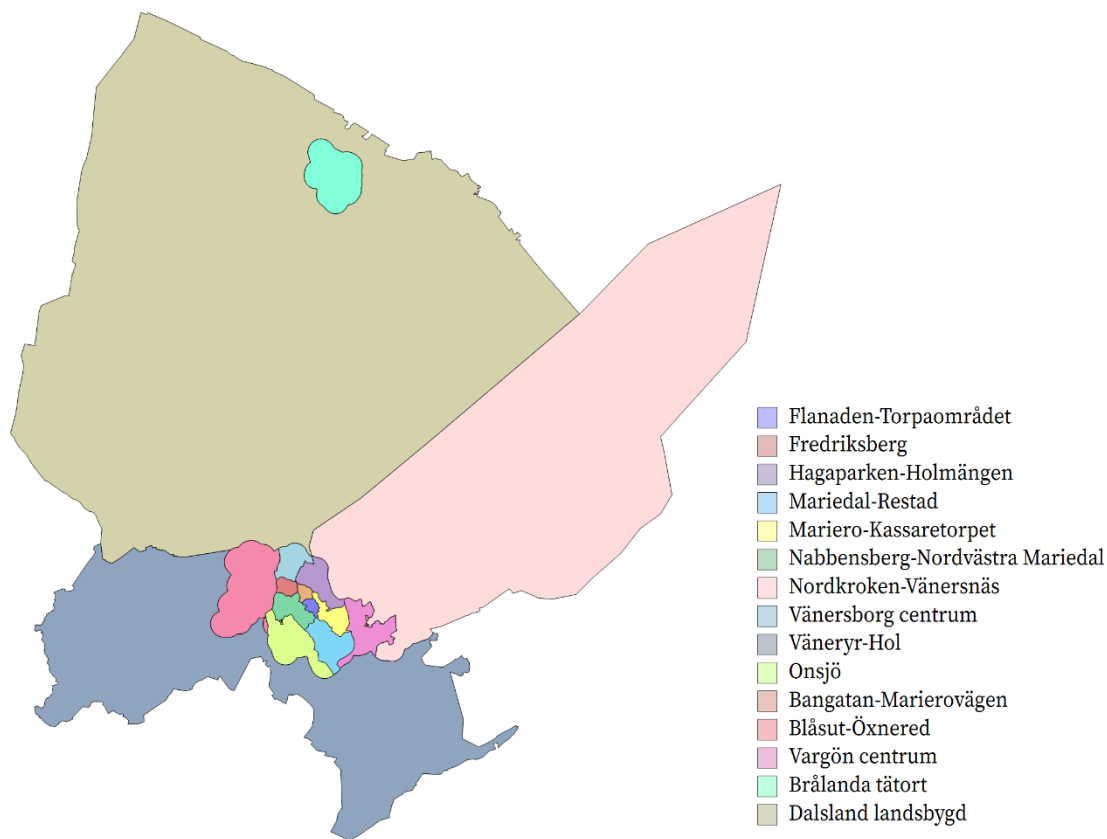
För att få en total bild av fruktsamheten kan man beräkna summerad fruktsamhet vilket är summan av fruktsamheten i olika åldrar. Måttet summerad fruktsamhet visar på hur många barn en kvinna skulle föda om hon under sin livstid föder barn såsom kvinnor idag gör. Kvinnor i Vänersborg föder historiskt fler barn än rikssnittet, och detta återspeglas även i prognosen som följer SCB:s fruktsamhetsprognos men med ett förhöjt fruktsamhetstal.

Figur 4 - Utveckling av den summerade fruktsamheten 1980-2023 samt prognostiserad fruktsamhet 2024-2040.

Delområden

RegSo är en riksomfattande områdesindelning som är beständig i tid och används för att jämföra förutsättningar inom kommuner, till exempel för att följa upp socioekonomisk segregation. Alla kommuner är uppdelade i ett antal RegSO-områden.¹ I omvärldsbevakningen används de olika delområdena i RegSo för att kunna jämföra statistik i de olika delarna av kommunen. I Vänersborgs kommun ingår 15 RegSo-områden:

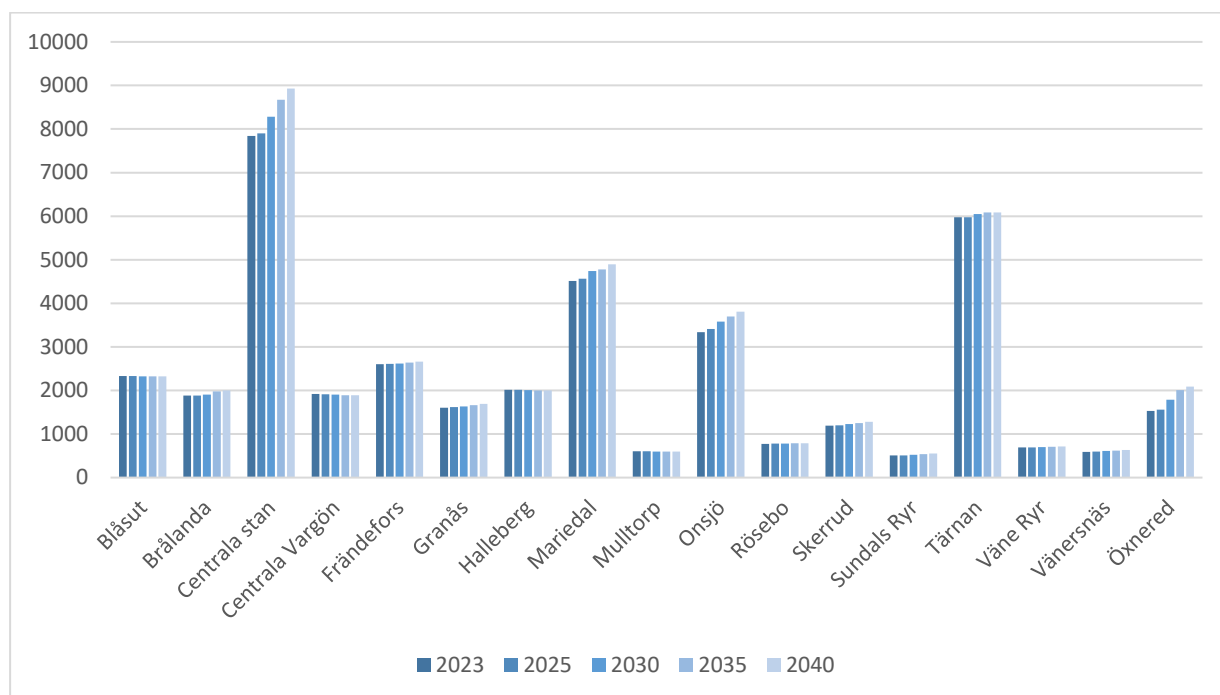
Befolkningsprognosen går också att dela upp på delområdesnivå. I befolkningsprognosen används kommunens utbildningsområden, som Barn- och utbildningsförvaltningen använder i sin skolplanering. Årets prognos har också tagits fram uppdelat på kommunens hemtjänstområden, för att underlätta Socialförvaltningens arbete.

I delområdesprognosen kan man tydligt se att befolkningsutvecklingen centreras till de områden där det planeras nya bostäder. Man kan se i diagrammet nedan att de områden som växer mest är Öxnered, Onsjö och centrala stan.

¹ [RegSO - Regionala statistikområden \(scb.se\)](http://scb.se)

Figur 5 - Befolkningsprognos utbildningsområden, 2023-2040.

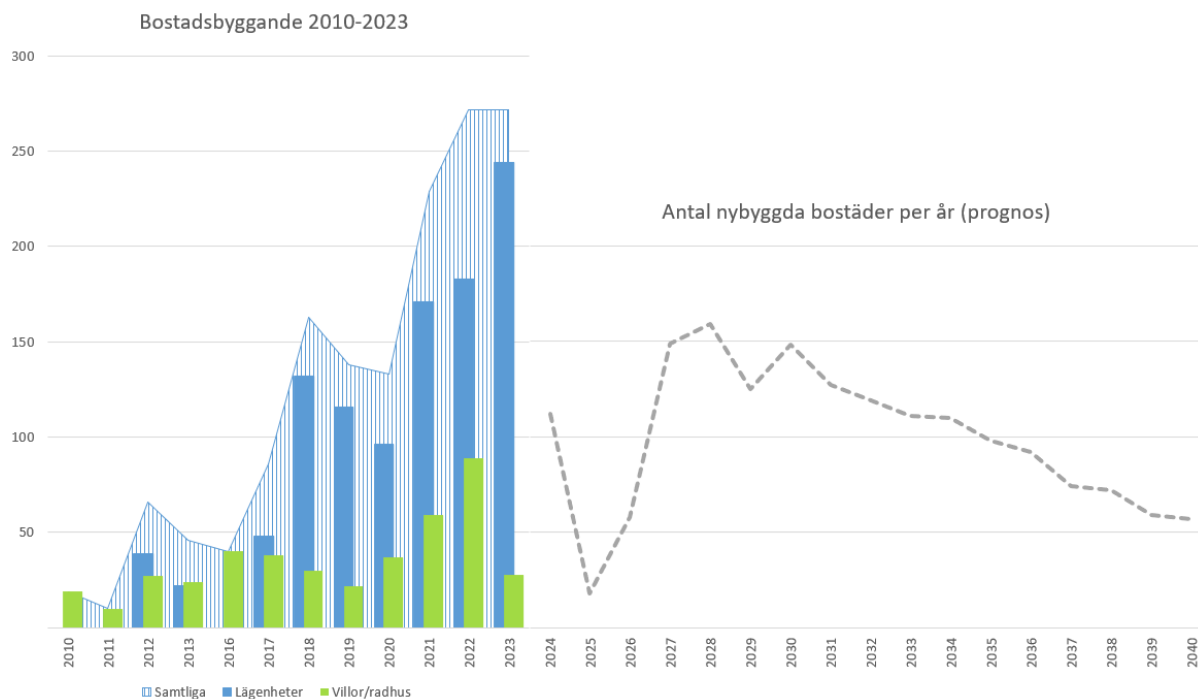
Bostäder och flyttmönster

Bostadsbyggande, upplåtelseformer och flyttmönster påverkar kommunens demografi. Om det finns lediga bostäder, hur utbudet ser ut och om det finns något intresse av att flytta till eller inom kommunen påverkar både befolkningsutvecklingen och åldersstrukturen. Generellt ser åldersstrukturen olika ut i de olika upplåtelseformerna, till exempel bor det fler barn i upplåtelseformen äganderätt än hyresrätt. Vilka det är som flyttar till och från kommunen påverkar givetvis också befolkningssammansättningen.

Nuläge bostadsbyggande

Den stora bostadsproduktionen under början av 2020-talet har bromsat in kraftfullt. Den viktigaste förklaringen är omvärldsfaktorer som lett till ökade kostnader för byggmaterial och lån. Det finns fortfarande många planerade byggprojekt som skjuts fram och det kan mycket väl hända att bostadsbyggandet återhämtar sig redan efter några år. Osäkerheten är dock mycket stor.

Kommunen har god planberedskap för olika typer av bostadsprojekt, både när det gäller färdiga detaljplaner och framtida utvecklingsområden utpekade i översiktsplanen. Intresset att bosätta sig i Vänersborgs kommun kan påverkas av många saker. Jobbutbudet har förstås stor betydelse men också till exempel kommunikationsmöjligheter och boendekvaliteter. När det gäller jobbutbud pågår ett arbete med att stärka beredskapen för nya företagsetableringar och utveckling av befintligt näringsliv. Det handlar bland annat om att se till att kommunen har tillräckliga markreserver för en långsiktig planering, men också strategi för besöksnäring och samverkan med Trollhättans stad och Fyrbodals kommunalförbund kring logistiklösningar. När det gäller kommunikationen pågår arbete med att få en tågstation i Brålanda. Förbättrad infrastruktur för cykling, kollektivtrafik och förbättrade vägnät är också viktiga delar. När det gäller boendekvaliteter har bland annat en friluftstrategi tagits fram under 2023.

Kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning (Bostadsförsörjningsplan 2021-2025) antogs av kommunfullmäktige i mars 2021. Dessa ska enligt lag (2000:1383) om kommunal bostadsförsörjning antas varje mandatperiod och arbetet med revidering bör dra igång under 2025.

In- och utflyttning

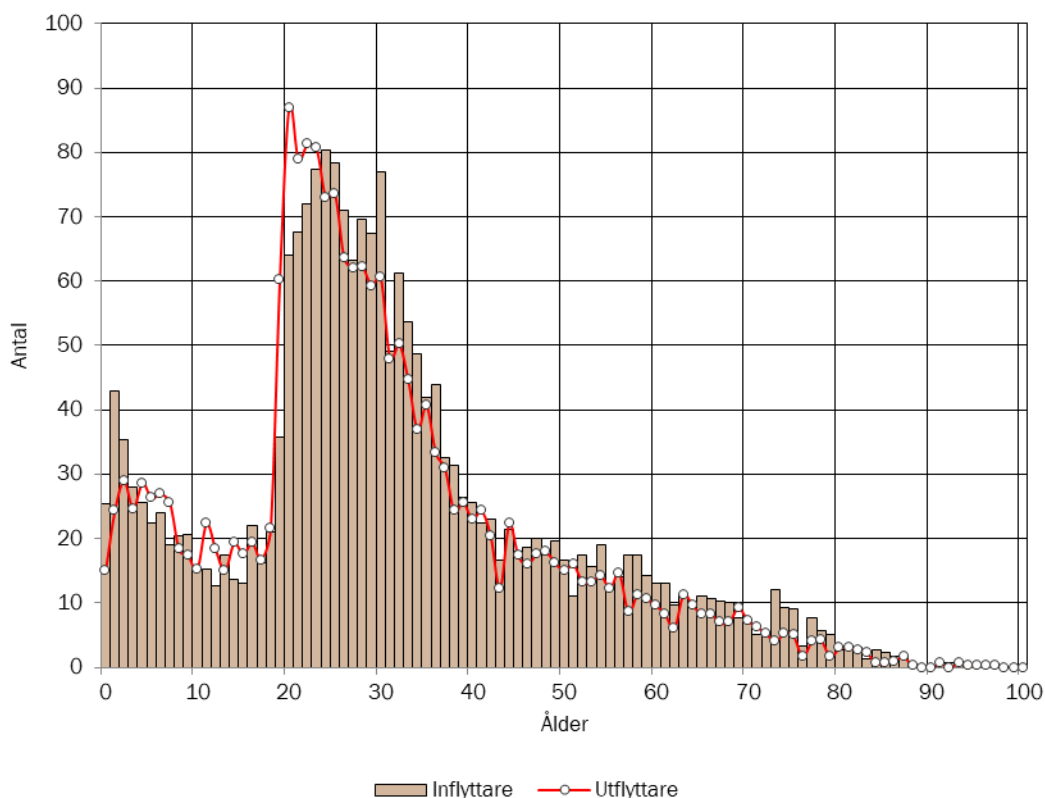
Hur många som flyttar till respektive från kommunen i olika åldrar visas i diagrammet nedan. Även om lika många flyttar in som ut ur kommunen i en viss åldersgrupp så betyder detta inte att kommunens förutsättningar är oförändrade. Det kan finnas en stor skillnad på in- och utflyttarna avseende socioekonomiska faktorer såsom utbildning, inkomst eller arbetsmarknadsstatus.

I kommunen har 20-åringarna den högsta flyttbenägenheten, 20 procent av alla 20-åringar under ett givet år flyttar från kommunen. På riksnivå har både män och kvinnor en mycket hög flyttbenägenhet mellan 20 och 30 år. Men till skillnad mot kvinnorna, som har en tydlig topp mellan

20 och 25 år, så är männens flyttbenägenhet mer jämn. Män äldre än 30 år har även en något högre flyttbenägenhet än kvinnor i samma ålder. I Vänersborgs kommun har de 22-åriga kvinnorna och de 23-åriga männen den största flyttbenägenheten.

Figur 6 - Antalet inflyttade och utflyttade invånare efter ålder i Vänersborgs kommun. Genomsnitt för perioden 2021-2023.

Sammanfattning

Sedan 2013 har Vänersborgs kommun haft en tydligt positiv befolkningsutveckling och under mars 2023 passerade Vänersborgs kommun 40 000 invånare. Årets befolkningsprognos visar på en fortsatt befolkningsstillväxt och landar på ca 43 000 invånare år 2040. Prognosen är starkt kopplad till planerat bostadsbyggande i kommunen. Den stora bostadsproduktionen under början av 2020-talet har bromsats kraftfullt. Den viktigaste förklaringen är omvärldsfaktorer som lett till ökade kostnader för byggmaterial och lån. Det finns fortfarande många planerade byggprojekt som skjuts fram och det kan mycket väl hända att bostadsbyggandet återhämtar sig redan efter några år. Osäkerheten är dock mycket stor.

Den positiva befolkningsutvecklingen grundar sig främst på inflyttning. Vänersborgs kommun har haft ett positivt flyttnetto sedan 2011 där de flesta som flyttat till kommunen har flyttat från utlandet men de senaste åren även fler börjat flytta till Vänersborg från andra kommuner i länet. Gällande åldersfördelning visar prognosen en allt äldre befolkning där den största ökningen sker i ålderskategorin 80+. Enligt prognosen kommer det även ske ett skifte där försörjningsbördan från äldre går om försörjningsbördan från barn och unga framöver. Detta påverkar hur kommunen behöver fördela sina resurser.

De delområden som beräknas växa mest är de områden där det planeras nya bostäder, så som Öxnared, Onsjö och centrala stan.

Arbete och studier

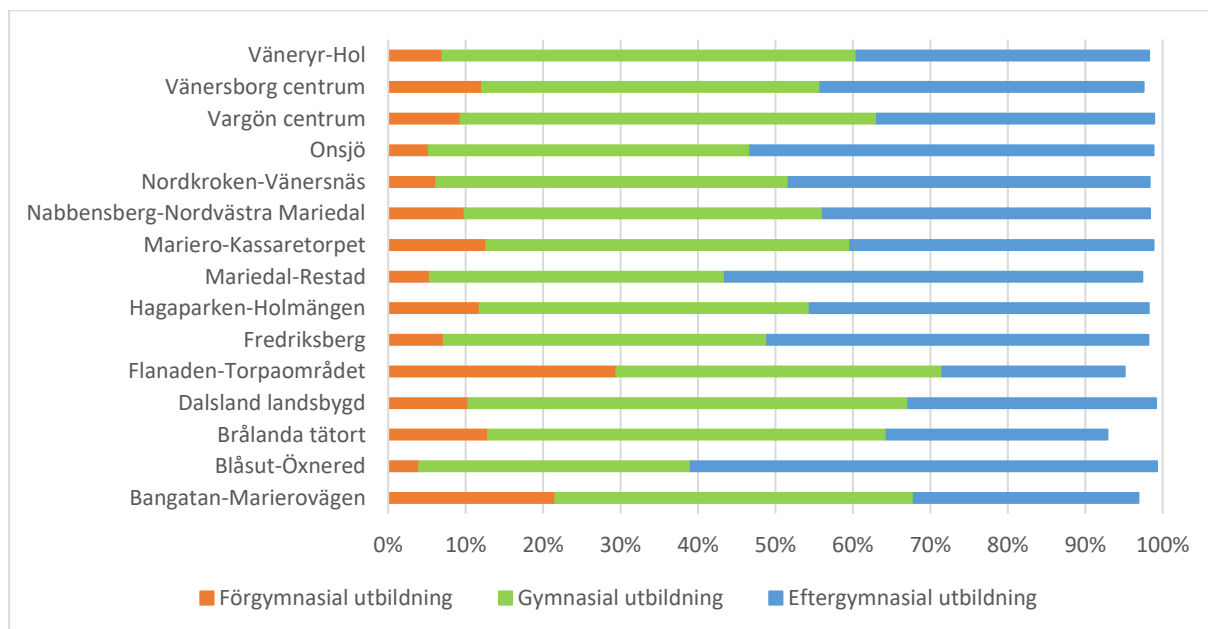
Invånarnas sysselsättningsgrad och lönenivåer påverkar deras möjligheter och förutsättningar att ta del i samhället och medverka på lika villkor. Det ger också viktiga förutsättningar att kunna göra ekonomiska, sociala och ekologiska hållbara val samt förutsättningar att kvalificera sig för lån och bostadsmarknaden. En viktig förutsättning för detta, utöver personlig förmåga, är utbildning. Utbildningsnivå och utbildningsinriktning avgör till stor del vilka typer av arbeten som är möjliga att få. I ett internationellt perspektiv sticker Sverige ut med sitt fokus på ”rätt utbildning” snarare än att som många andra europeiska länder fokusera på ”förmåga att tillgodogöra sig utbildning”. Detta kan försvåra många invånares etablering på arbetsmarknaden samt yrkesspårsbyten och påverkar sysselsättningsgraden negativt för vissa individer.

Statistiken i avsnittet är dels hämtad från SCB:s Statistikdatabas, Väst-databasen, Kolada.se och UC.se. RegSo betyder Regionala Statistikområden och ger geografiskt avgränsade områden som baseras på en viss volym invånare.

Utbildningsnivå

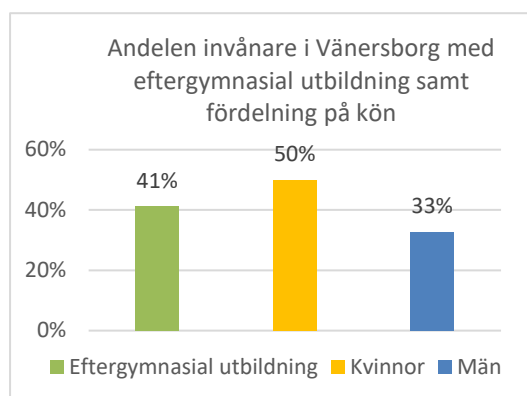
Generellt skiljer sig utbildningsnivåerna mellan de olika delområdena och även mellan könen, detta illustreras i diagrammen nedan. I Blåsut-Öxnared, Mariedal-Restad, Onsjö och Fredriksberg har en hög andel av invånarna eftergymnasial utbildning. I Flanaden-Torpaområdet och Bangatan-Marierovägen är det relativt många som endast har förgymnasial utbildning. Generellt har kvinnor i högre utsträckning en eftergymnasial utbildning än män inom Vänersborgs kommun. Andelen personer med eftergymnasial utbildning har ökat i båda grupperna.

Figur 7 - Utbildningsnivå i delområden utifrån RegSo 2023

Källa: Utbildningsnivå i delområden RegSo, åldersgrupp 25–64, SCB Statistikdatabasen

Figur 8 - Andelen invånare i Vänersborg med eftergymnasial utbildning samt fördelning på kön

Jämfört med övriga Västra Götaland kan man se att andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ligger nära, dock lite under, regionsnittet för kvinnor som är 54 %. Samtidigt är utbildningsnivån för män (33 %) märkbart lägre jämfört med Västra Götalands 41 %. Givet detta ligger kommunen under regionsnittet i utbildningsnivå som ligger på 47 %. I ett geografiskt perspektiv ligger kommunen lite efter Trollhättan (45 %) men på samma nivå som Uddevalla (41 %) och Lidköping (40 %) och högre än många Dalslandskommuner (26–33 %).

Källa: Andel eftergymnasial utbildning i åldersgrupp 25–64, SCB Statistikdatabasen

Behörighet till gymnasium och högskola

Totalt var 83,2 % av eleverna i årskurs nio behöriga till yrkesprogram år 2023, 82,6 % av pojkarna och 83,7 % av flickorna. 2022 var behörigheten 85 % för flickorna och 85,5 % för pojkarna. Trenden är att behörigheten har gått ner sedan 2021 (86,6 %) då den var på samma nivå som riket.

Andelen elever som är behöriga till gymnasiet skiljer sig mycket mellan de olika delområdena. Bland de områden där data finns tillgänglig är behörigheten lägst i området Mariero-Kassaretorpet (57,1 %) samt Flanaden-Torpaområdet (68,6 %). Området Flanaden-Torpaområdet utmärker sig dessutom då endast 59,9 % av flickorna är behöriga mot 77,3 % av pojkarna vilket ska jämföras mot ett kommunsnitt på 85,3 % samt det faktum att flickor oftare är behöriga än pojkar och har högre meritpoäng.

Sociala, demografiska och geografiska faktorer påverkar starkt om en individ väljer att söka en vidareutbildning eller inte. Det är vanligare att kvinnor, personer från resursstarka hem samt de med goda studiemeriter påbörjar högre studier. Undersökningar visar också att övergång till högre studier ökar bland personer med invandrarbakgrund vilket är positivt. I fråga om andel behöriga till högskola kan vi se att det finns geografiska skillnader som korrelerar med utbildningsnivån i delområdena. Blåsut, Mariedal-Restad samt Onsjö har många behöriga ungdomar medan centrala områden i Brålanda, Vargön och Vänersborg samt på Flanaden-Torpa har sämre förutsättningar att påbörja en sådan utbildning.

Av alla gymnasieelever som är skrivna i Vänersborg och påbörjade sin gymnasieutbildning 2019, hade 57,7 procent uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola 2023.²

² Kolada.se, Gymnasieelever som uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola inom 4 år, hemkommun

Andelen behöriga till gymnasie- och högskoleutbildning utifrån RegSo

Delområde	Andel (%) behöriga till gymnasium 2022*	Andel (%) behöriga till högskola 2022**
Bangatan-Marierovägen	..	..
Blåsut-Öxnered	100,0	81,8
Brålanda tätort	..	..
Dalsland landsbygd	93,5	55,9
Flanaden-Torpaområdet	68,6	50,0
Fredriksberg	..	..
Hagaparken-Holmängen	..	..
Mariedal-Restad	90,9	81,0
Mariero-Kassaretorpet	57,1	..
Nabbensberg-Nordvästra Mariedal	..	..
Nordkroken-Vänersnäs	88,1	75,9
Onsjö	92,1	97,0
Vargön centrum	87,2	63,3
Vänersborg centrum	78,7	61,3
Väneryr-Hol	95,7	..
.. = Uppgiften är inte tillgänglig, för osäker för att anges eller borttagen av sekretesskäl.		

* Andelen beräknas utifrån de som läst årskurs 9 i delområdet. För att en elev ska vara behörig till ett nationellt yrkesprogram krävs godkänt i ämnena svenska/svenska som andra språk, engelska och matematik samt ytterligare betyg i fem ämnen, det vill säga totalt åtta. Källa: SCB.

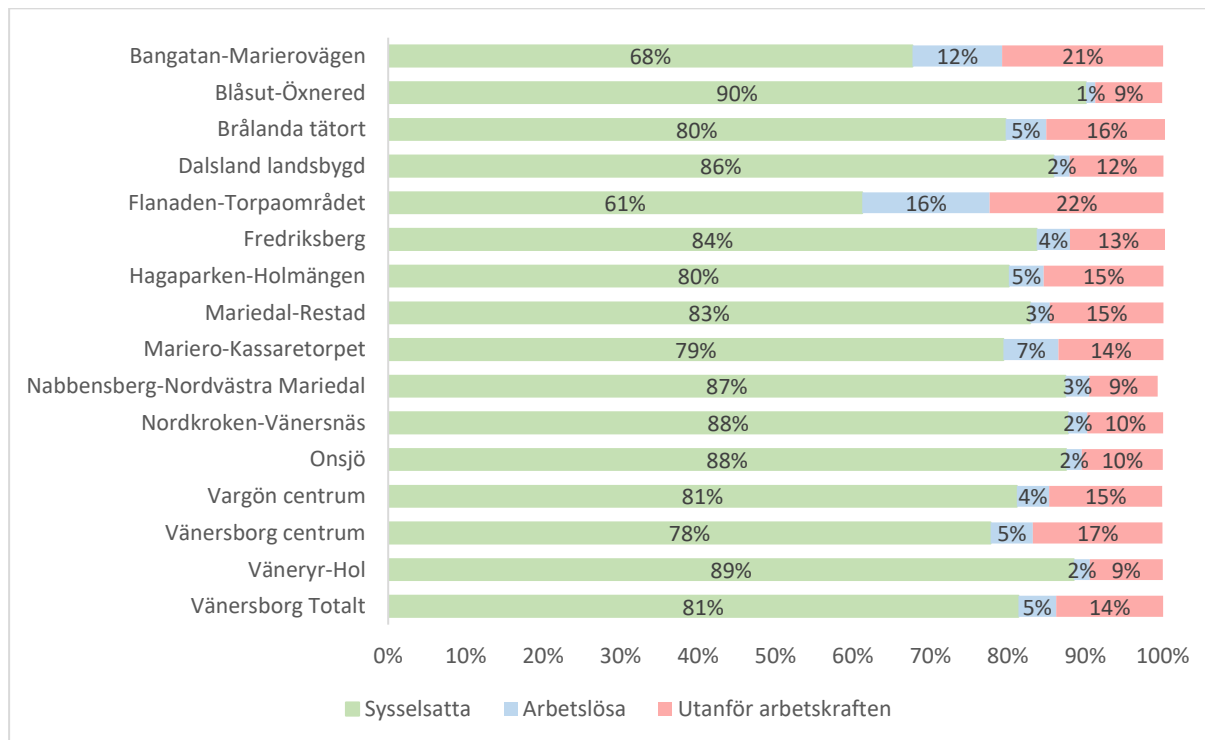
** Andelen beräknas utifrån de som gått ut gymnasiet i delområdet. För att få grundläggande behörighet till högskola krävs godkänt i minst 2250 av 2500 gymnasiepoäng, ett godkänt gymnasiearbete samt godkänt i svenska 1,2 och 3/svenska som andraspråk 1, 2 och 3, Engelska 6 och Matematik 1. Källa: SCB, [Högskolebehörighet och meritpoäng \(gymnasium.se\)](#).

Sysselsättning

I statistiken utgår vi från individer i arbetsför ålder 20–64 år. Gruppen *Utanför arbetskraften* omfattar sjuka, heltidsstuderande och övriga (ej pensionärer).

Figur 9 - Andel sysselsatta, arbetslösa samt de utanför arbetsmarknaden i Vänersborgs delområden RegSo 2022 (20–64 år)

Sysselsatta

Andelen sysselsatta i befolkningen i Vänersborgs kommun (20–64 år) uppgick 2022 till 81,4 % vilket ligger i snitt med riket. De flesta delområden ligger över rikets andel och lägst är den i Flanaden-Torpaområdet och Bangatan-Marierovägen.

Sysselsättningen bedöms fortsätta påverkas negativt under 2024 samt under delar av 2025 av den strukturella krisen inom bilindustrin och sjunkande inköpsindex bland företag i Eurozonen. Detta påverkar arbetstillfällena i Sverige. Svenskt Näringsliv ser tecken på återhämtning men samtidigt är det bara 40 % av SME-företag som tror på ökad försäljning de närmsta 12 månaderna och många tvekar om investeringar. Konjunkturinstitutets bedömning är att Sverige är i konjunkturrell balans först under 2026. Arbetslösheten väntas botten fjärde kvartalet 2024 men sysselsättningsuppgången förblir dämpad under 2025 och arbetslösheten väntas ligga kvar på 8 %, dvs. över jämviktsnivån på 7,5 %. Inflation och räntor sjunker och hushållens köpkraft bedöms öka något under 2025. Samtidigt ökar uppsägningar och konkurser kopplat till ex. bygg, fastighet, kommunikation och teknik. Det råder därför stor osäkerhet om sysselsättningens utveckling under 2025.

Arbetslösa

Arbetslösheten 2024 ligger fortfarande lite över riket och trots rådande arbetsmarknadsläge under 2023 och 2024 har arbetslösheten fortsatt att minska i kommunen vilket är positivt (när den samtidigt har ökat i andra kommuner), även om minskningstakten bromsats in under hösten. Positivt är också att det sedan 2022 finns en trend att allt fler utrikesfödda och långtidsarbetslösa kommer i sysselsättning, främst via JOB (Jobb- och utvecklingsgarantin) och det är också bland den gruppen som arbetslösheten minskar snabbast. Detta sker samtidigt som antalet lediga jobb är 50 % färre per 100 invånare jämfört med länet och riket och dessutom samtidigt som nyföretagandet

ligger under rikets nivåer. Andelen unga arbetslösa har ökat från låga nivåer som en konsekvens av arbetsmarknadsläget under 2024. Fler personer har också blivit deltidsarbetslösa eller fått tillfällig timanställning. Antal personer med funktionsnedsättningar som kommer i sysselsättning minskar i långsam takt trots tillgång till bra stöd för arbetsgivare för denna grupp.

Personer utanför arbetsmarknaden

Andelen personer (20-64 år) som står utanför arbetsmarknaden (14 %) ligger lite under riket (14,5 %) men med stora lokala variationer. Områdena Vänersborgs centrum och Brålanda centrum ligger lite över snittet medan Flanaden-Torpaområdet samt Bangatan-Marierovägen ligger väsentligt högre.

Till gruppen räknas också personer som studerar inom reguljär utbildning; exempelvis grund- och gymnasieskola, komvux, högskola/universitet, kvalificerad yrkesutbildning (KY), yrkeshögskoleutbildning (YH), övrig studiemedelsberättigad eftergymnasial utbildning, arbetsmarknadsutbildning m.m. I Vänersborg studerar 10,1 % av de som står utanför arbetsmarknaden vilket är lite lägre än rikets 12 %. Det indikerar att vi har en högre andel sjuka och arbetsförhindrade än genomsnittskommunen.

Arbetsmarknad och pendling

I avsnittet redovisas arbetsmarknaden och kommunens största arbetsgivare samt pendlingsstatistik.

Invånarnas fördelning per näringsgren

De näringar som sysselsätter flest invånare är vård- och omsorg, industri, utbildning samt handel och service.

Näringsgren ³	2023
Enheter för vård och omsorg, socialtjänst	24%
Tillverkningsindustri, gruvor och mineralutvinningsindustri	12%
Utbildningsväsendet	11%
Handel, serviceverkstäder för motorfordon och motorcyklar	11%
Företag inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik samt företag inom uthyrning, fastighetservice, resetjänster och andra stödtjänster	9%
Byggindustri	8%
Civila myndigheter och försvaret	7%
Enheter för kultur, nöje och fritid samt andra serviceföretag m.m.	4%
Transport- och magasineringsföretag	4%
Hotell och restauranger	3%
Företag inom jordbruk, skogsbruk och fiske	2%
Fastighetsbolag och fastighetsförvaltare	2%
Informations- och kommunikationsföretag	2%
Företag inom energi och miljö	2%
Kreditinstitut och försäkringsbolag m.m.	1%
Uppgift saknas	1%

³ Sysselsatta 15-74 år efter bostadens belägenhet. Preliminär statistik efter region, näringsgren SNI 2007, födelseregion, år och kön, Statistikdatabasen, SCB

Företag och arbetsgivare i Vänersborg

I Vänersborg finns ca 3 800 registrerade företag varav 2 600 är aktiva där företagets verksamhet utgör den huvudsakliga inkomstkällan⁴. Därutöver finns ca 170 statliga och kommunala enheter (egen juridisk verksamhet). Vänersborgs kommun har en stor andel enmansföretag, de utgör 69% av alla registrerade företag och många av dessa verkar inom jordbruk, skogsbruk och fiske. Andelen enmansföretag, mikroföretag (1-9 anställda) och småföretag (10-50 anställda) utgör 99,5 % av alla företag.

De största arbetsgivarna i kommunen är Kriminalvården, Länsförsäkringar, Varner Retail Logistics AB, Vargön Alloys AB, VBG Group Truck Equipment AB, AJ Dahlbergs slakteri AB samt Vänersborgs kommun.

Pendling

49 % av Vänersborgs befolkning i sysselsättning pendlar till en annan kommun enligt statistik från 2022.⁵ Snittet för Västra Götaland ligger runt 35 % för både in- och utpendling. Den höga andelen som pendlar ut korrelerar med kommunens låga tillskapande av nya företag samt att det finns få lediga jobb i kommunen. De vanligaste kommunerna att pendla till är i fallande ordning Trollhättan, Uddevalla, Göteborg och Mellerud.

Om man ser till skillnader mellan könen så är det något fler män (54 %) än kvinnor (45 %) som pendlar från Vänersborg till sin sysselsättning.

Det finns även vissa skillnader i hur många som pendlar när man jämför delområden. Störst andel pendlare har Väneryr-Hol, Vargön centrum, Nordkroken-Vänersnäs och Onsjö där mer än hälften av alla sysselsatta arbetar i en annan kommun. De vanligaste kommunerna att arbeta i är Trollhättan respektive Uddevalla. Det går också att se andra närhetssamband, till exempel har Brålanda tätort stor utpendlingen till Mellerud och mindre än genomsnittet till Trollhättan. En annan kommun del som har låg utpendling till Trollhättan är Dalslands landsbygd som istället pendlar till Uddevalla.

Med en så hög andel pendlare sysselsatta blir tillgången till goda kommunikationer, laddinfrastruktur och effektiv lokal- och regionaltrafik viktig i kommunens strävan att nå klimatmålen inom ramen för Parisavtalet. Transporter utgör den enskilt största utsläppskällan i kommunen, 80 % av dryg 71 000 ton CO₂ 2023 varav 65 % av dessa kommer från personbilar⁶.

Kommun	Andel pendlare Vänersborgare
Trollhättan	53,0%
Uddevalla	12,7%
Göteborg	11,7%
Mellerud	2,9%
Färgelanda	1,4%
Lilla Edet	1,3%
Grästorp	1,3%
Lidköping	1,2%
Stockholm	1,1%
Övriga kommuner	13,1%

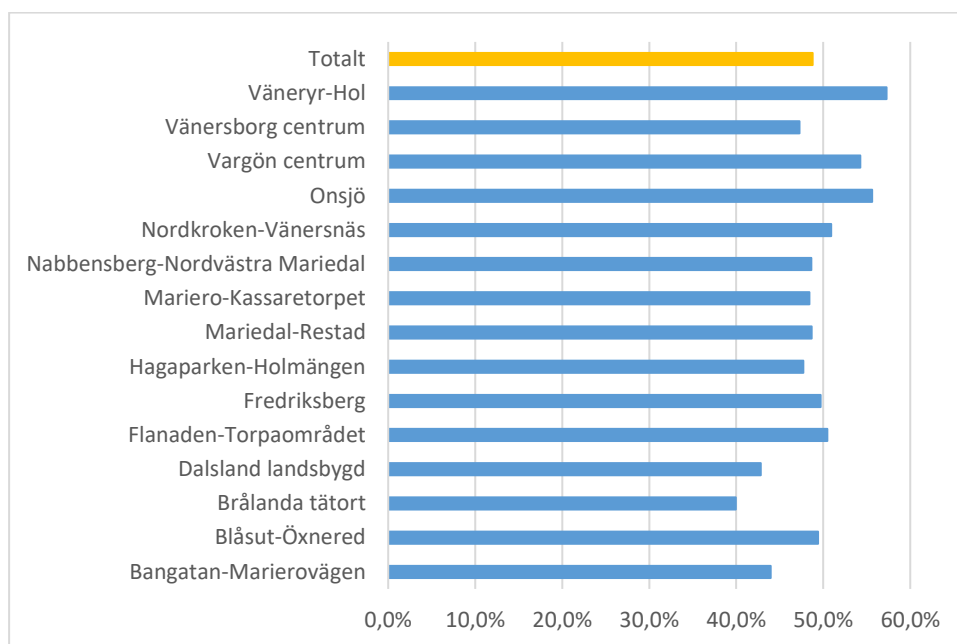
⁴ Företagsfakta Vänersborg 2024 – april 2024 – företagarerna ®

⁵ Lokal arbetsmarknad och rörelsemönster, KOLADA, Vänersborg 2023

⁶ <https://www.climatevisualizer.com/vanersborg>

Figur 10 - Andel pendlare i Vänersborgs delområden RegSo 2022

Källa: Andel pendlare i delområden RegSo SCB

Sammanfattning

Invånarnas sysselsättningsgrad och lönenivåer påverkar deras möjligheter och förutsättningar att ta del i samhället och medverka på lika villkor. Det ger också viktiga förutsättningar att kunna göra ekonomiska, sociala och ekologiska hållbara val samt förutsättningar att kvalificera sig för lån och bostadsmarknaden. En viktig förutsättning för detta, utöver personlig förmåga, är utbildning. Generellt har kvinnor i högre utsträckning en eftergymnasial utbildning än män inom Vänersborgs kommun. Andelen personer med eftergymnasial utbildning har ökat i båda grupperna. Jämfört med övriga Västra Götaland, och trots ökningen, kan man se att andelen kvinnor med eftergymnasial utbildning ligger under regionsnittet och för män är den märkbart lägre. Det är tydligt att det finns stora områdesmässiga skillnader som behöver överbryggas och kompenseras för på olika sätt.

En förutsättning för att ta del av utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå är att man är behörig. Behörigheten till gymnasiet yrkesprogram ligger på 83,2 % och trenden är att den gått ner sedan 2021 då den var 86,6 % och på samma nivå som riket. Behörighetsnivåerna är oroande i vissa RegSo-områden och för tjejer i Flanaden-Torpaområdet är den särskilt oroande.

I fråga om andel behöriga till högskola kan vi se att det finns geografiska skillnader som korrelerar med utbildningsnivån i delområdena. Glädjande är att andelen utrikesfödda som övergår till högre studier ökar. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att det finns eftergymnasiala utbildningar som inte har samma behörighetskrav som högskolan och att den typen av utbildningar ökar, exempelvis Yrkehögskoleutbildningar.

Andelen sysselsatta i befolkningen i Vänersborgs kommun ligger i snitt med riket. Arbetslösheten 2024 ligger fortfarande lite över riket och trots rådande arbetsmarknadsläge under 2023 och 2024 fortsätter arbetslösheten att minska i kommunen (när den samtidigt har ökat i andra kommuner) vilket är positivt. Positivt är också att det sedan 2022 finns en trend att allt fler utrikesfödda och långtidsarbetslösa kommer i sysselsättning. Detta sker samtidigt som antalet lediga jobb är 50 % färre per 100 invånare jämfört med länet och riket och dessutom samtidigt som nyföretagandet ligger under

rikets nivåer. De näringar som sysselsätter flest invånare är vård- och omsorg, industri, utbildning samt handel och service.

I Vänersborg finns ca 3 800 registrerade företag varav 2 600 är aktiva där företagets verksamhet utgör den huvudsakliga inkomstkällan. Därutöver finns ca 170 statliga och kommunala enheter (egen juridisk verksamhet). Vänersborgs kommun har en stor andel enmansföretag, de utgör 69% av alla registrerade företag och många av dessa verkar inom jordbruk, skogsbruk och fiske. Andelen enmansföretag, mikroföretag (1-9 anställda) och småföretag (10-50 anställda) utgör 99,5 % av alla företag.

49 % av Vänersborgs befolkning i sysselsättning pendlar till en annan kommun enligt statistik från 2022. Snittet för Västra Götaland ligger runt 35 % för både in- och utpendling. Den höga andelen som pendlar ut korrelerar med kommunens låga tillskapande av nya företag samt att det finns få lediga jobb i kommunen. Med en så hög andel pendlare sysselsatta blir tillgången till goda kommunikationer, laddinfrastruktur och effektiv lokal- och regionaltrafik viktig i kommunens strävan att nå klimatmålen inom ramen för Parisavtalet.

Livsvillkor

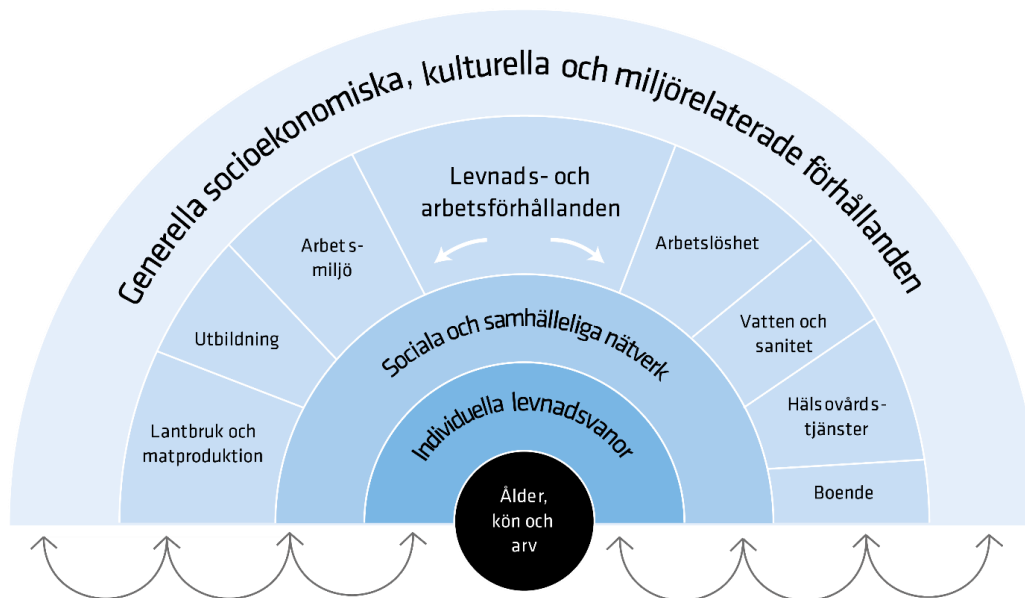
En befolknings hälsa kan ses som resultatet av ett samspel mellan individ och samhälle. Skillnader i hälsa, till exempel mellan olika socioekonomiska grupper eller mellan kvinnor och män, kan förebyggas. Samhället kan - och ska enligt regeringens folkhälsopolitiska mål - skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation.

Folkhälsan påverkas av politiska beslut, samhällets organisation och resurser, åldersstrukturen i befolkningen liksom av individers förutsättningar att fatta beslut som gynnar hälsan. Hälsan i befolkningen formas också genom ett samspel av faktorer – från ärftliga faktorer som individen själv bär på till levnadsvanor, livsvillkor och levnadsförhållanden. De kallas hälsans bestämningsfaktorer och syns i modellen nedan.

Längst in i modellen (Figur 17) finns faktorer som vi inte kan påverka, som ålder, kön och arv. Ett lager handlar om sociala nätverk och stöd, som är särskilt viktiga under uppväxtåren. De övriga lagren behandlar levnadsvanor, levnads- och arbetsförhållanden och ytterst generella förhållanden i samhället. Regnbågsmodellen klargör att det finns ett samspel mellan olika lager, exempelvis påverkas levnadsvanor av sociala normer, nätverk och levnadsförhållanden, som i sin tur påverkas av socioekonomiska förhållanden. Livsvillkor påverkas även av dels individuella val, dels politiskt styrda beslut.

Den nationella folkhälsoenkäten från 2022, *Hälsa på lika villkor*, är utformad så att den innefattar nyckelindikatorer för de olika bestämningsfaktorerna. Av dessa kommer detta kapitel lyfta inkomst och försörjningsmöjligheter, ohälsotal, trygghet och självskattad hälsa samt delaktighets- och inflytandeaspekter. Utöver data från folkhälsoenkäten, har kapitlet kompletterats med data från Statistiska centralbyråns statistikdatabas utifrån den regionala indelningen RegSO.⁷

Figur 11 - Regnbågsmodellen över hälsans bestämningsfaktorer

Dahlgren G, Whitehead M. (1991). Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.

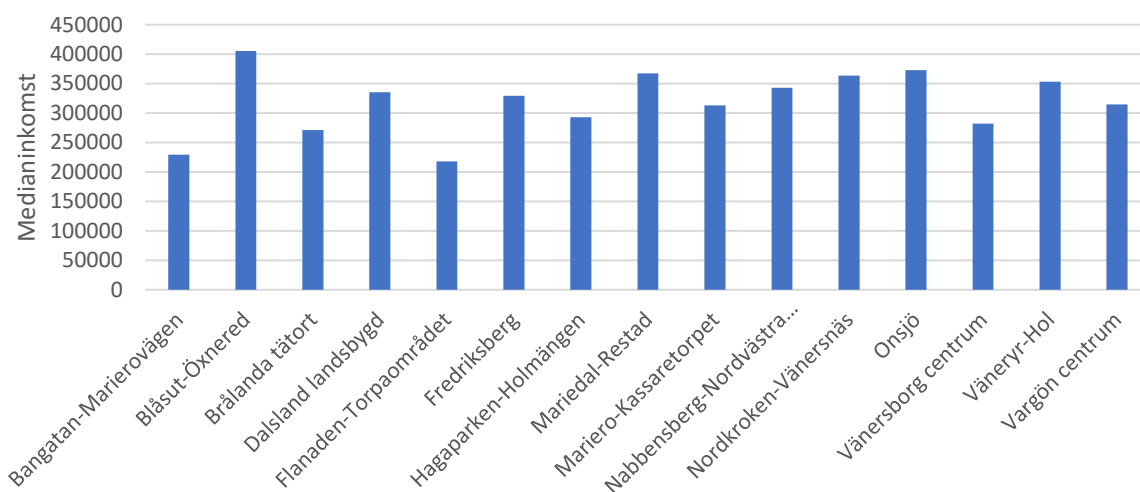
⁷ [RegSO - Regionala statistikområden \(scb.se\)](https://scb.se)

Inkomster

Ekonomin sätter ramarna för vår ekonomiska standard och handlingsutrymme och sambandet mellan hälsa och inkomst är belagt. Medianinkomsten används av SCB för att illustrera RegSO-områdenas ekonomiska situation.

Medianinkomsten varierar mellan Vänersborgs bostadsområden. Lägst medianinkomst uppvisar Flanaden-Torpaområdet (217 800 kronor), högst har Blåsut-Öxnared med 405 200 kronor.

Figur 12 - Medianinkomster i Vänersborgs bostadsområden 2022

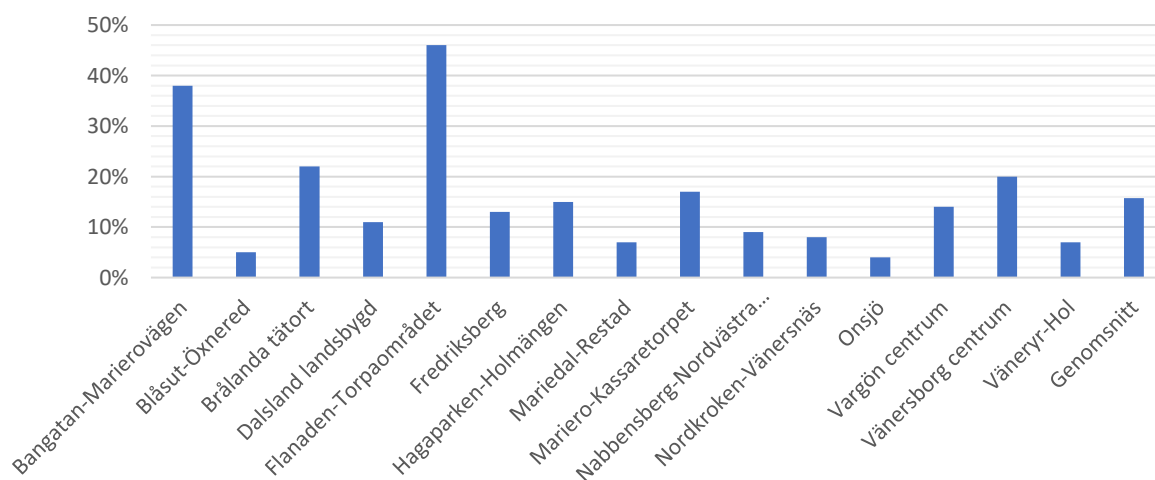

Låg ekonomisk standard i Vänersborgs kommun

Låg ekonomisk standard avser andelen personer som lever i hushåll vars ekonomiska standard är mindre än 60 procent av medianvärdet för riket. Hög ekonomisk standard avser andelen personer som lever i hushåll vars ekonomiska standard är dubbelt så hög som medianvärdet för riket.

Andelen med låg ekonomisk standard i Vänersborg har minskat när man jämför 2022 med 2021. Statistiken för 2022 visar att området med högst andel boende med låg ekonomisk standard är Flanaden-Torpaområdet (46%), lägst andel har Onsjö (4%).

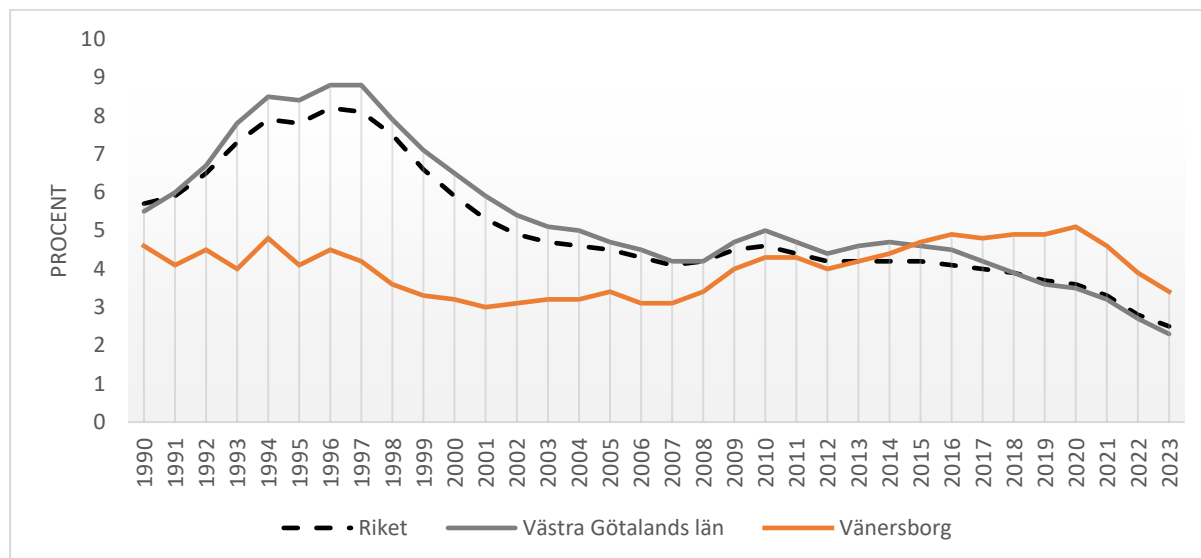
Figur 13 - Andel med låg ekonomisk standard i Vänersborgs bostadsområden 2022

Olika transfereringar

Från 2020 har andelen av befolkningen som erhållit ekonomiskt bistånd blivit lägre. Även om variationen i procentenheter inte är så stor kan man se en nedåtgående trend de senaste åren som även följer trenden i riket och regionen.

Figur 14- Invånare som någon gång under året erhållit ekonomiskt bistånd, andel av befolkningen

Källa: Socialstyrelsen och SCB, Kolada

I SCB:s databas över socioekonomiska variabler ingår även ett antal transfereringsvariabler. Av dessa har vi valt att titta närmare på sjukpenning, försörjningsstöd, arbetslöshetsersättning och sjuk- och aktivitetsersättning.

Försörjningsstödet riktar sig till alla vuxna personer som inte kan försörja sig genom egen inkomst och inte kan hitta någon annan lösning på sina ekonomiska problem. I genomsnitt utgörs 0,7 procent av nettoinkomsten av försörjningsstöd i kommunen. Torpa-Flanaden har högst andel med 3,4 procent. Väneryr-Hol, Dalslands landsbygd och Mariedal-Restad har lägst med 0,1 procent.

Aktivitetsersättning och sjukersättning är två ersättningar till dem som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. Enligt SCBs siffror utgörs i genomsnitt 1,5 procent av vänersborgarnas nettoinkomst av sjuk- och aktivitetsersättning 2022. I samtliga delområden har andelen minskat drastiskt sedan 2007 (från 4,1 procent). Högst andel har Flanaden- Torpaområdet med 3,3 procent. Lägst har Blåsut-Öxnared med 0,6 procent.

Sjukpenning är enligt Försäkringskassan det en anställd person kan få när den anställda inte kan arbeta på grund av sjukdom. Högst andel har Brålanda tätort (3,1 procent), lägst andel har Blåsut – Öxnared (1,4 procent). Sjukpenningen har legat ganska stabilt över tid, variationen har varit mellan 1,6 och 2,4 procent sedan 2007.

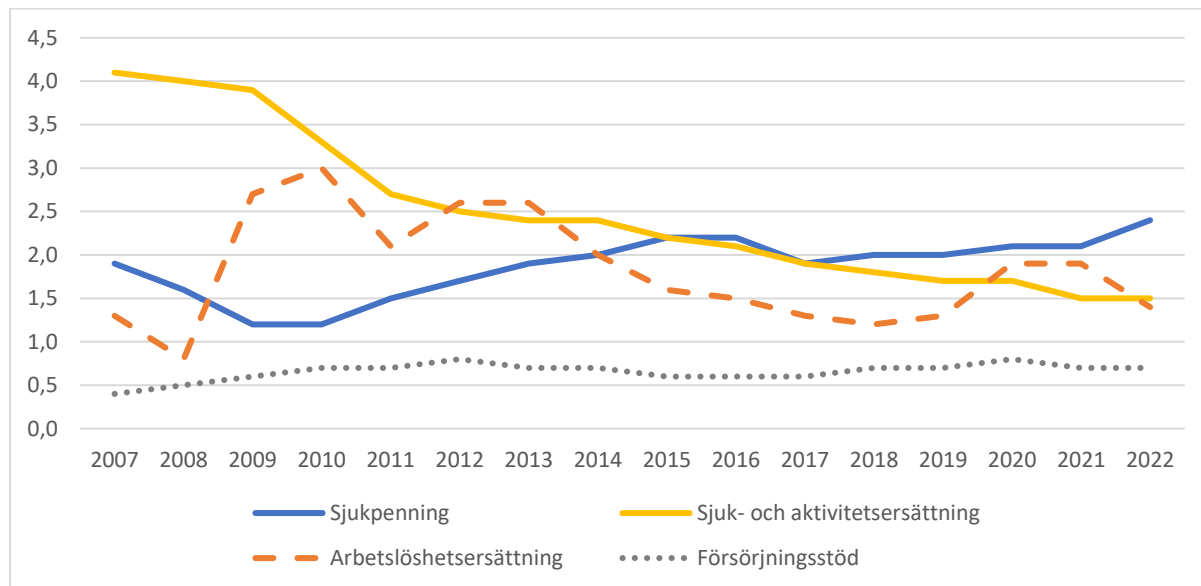
I arbetslöshetsersättningen ingår förutom ersättning från A-kassa även aktivitetsstöd och utvecklingsersättning. Högst andel har Flanaden-Torpaområdet med 5,3 procent, läst har Blåsut-Öxnared med 0,3 procent. I genomsnitt har arbetslöshetsersättningen utgjort mellan 0,8 och 3 procent av nettoinkomsten sedan 2007.

När man jämför hur de olika transfereringarna fördelas mellan de olika bostadsområdena i Vänersborg 2021 och 2022 ser man att i det är oförändrat i de flesta områden med några undantag. För Bangatan-Marierovägen har andelen sjuk- och aktivitetsersättning ökat och i Fredriksberg och Nabbensberg-

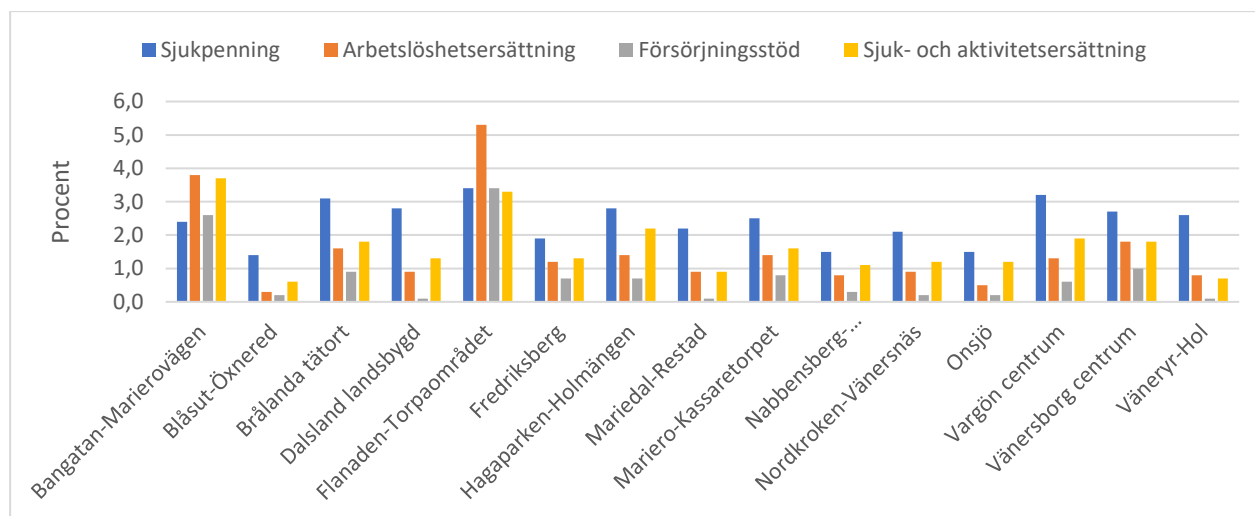
Nordvästra Mariedal har andelen arbetslöshetsersättning sänkts. I Vänersborgs centrum har andelen sjukpenning ökat.

I figuren visas dessa som andel av nettoinkomsten.

Figur 15 - Olika transfereringar som andel av nettoinkomsten, genomsnitt i Vänersborg 2007–2022

Figur 16 - Olika transfereringar i delområden, som andel av nettoinkomsten 2022

Källa: SCB Statistikdatabasen

Hälsa

God hälsa är en förutsättning för att klara av skolan, arbeta, leva självständigt och bidra till sin egen och samhällets utveckling. Hälsa definieras av WHO som ”ett tillstånd av fullständigt fysiskt, mentalt och socialt välbefinnande och inte enbart frånvaro av sjukdom” (WHO 1948). Det innebär att hälsa är flerdimensionellt.

Befolkningens hälsotillstånd handlar om exempelvis medellivslängden i befolkningen, och fördelningen av hälsa, exempelvis hur medellivslängden ser ut i olika grupper i befolkningen. En god

folkhälsa innebär att hälsan är så god och så jämnt fördelad som möjligt mellan olika grupper i samhället. Alla ska ha samma möjligheter till en god hälsa.

Den självskattade hälsan

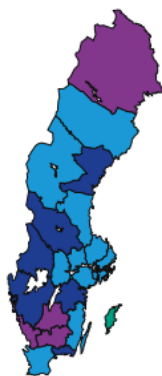
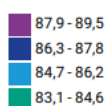
88 procent av befolkningen i Vänersborg var 2022 nöjda eller mycket nöjda med sina liv. Det är en procentenhet lägre än VGL-genomsnittet (89 procent). Det är också något lägre än 2018 års enkät, där 92 procent var nöjda. Vid självskattningen av det psykiska välbefinnandet bedömer 84,1 procent att det är gott. Det är lägre än länets medel (86,9) samt riket (86,1).

Självskattningen av gott psykiskt välbefinnande hos Vänersborgarna uppvisar en lägre nivå i jämförelse med VGL.⁸

Figur 17 - Gott psykiskt välbefinnande, Sverige och Västra Götaland

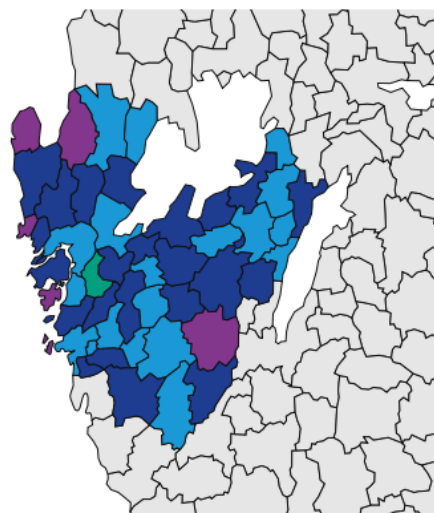
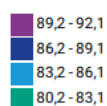
Gott psykiskt välbefinnande efter kön och region. Andel (procent)

Tid: 2019-2022 | Kön: Totalt

Gott psykiskt välbefinnande efter kön och region. Andel (procent)

Tid: 2019-2022 | Kön: Totalt

Gällande allvarlig psykisk påfrestning så ligger Vänersborgs kommun högre än VGL.⁹

⁸ Din situation de senaste 2 veckorna: Jag har haft en positiv syn på framtiden, Jag har känt att jag har varit till nytta, Jag har känt mig lugn, Jag har hanterat problem på ett bra sätt, Jag har tänkt på ett klart sätt, Jag har känt mig nära andra människor, Jag har själv kunnat bestämma mig om saker och ting.

⁹ Under den senaste månaden, hur ofta har du känt dig ...orolig? ...utan hopp? ...rastlös? ...så pass nedstämd att inget kunnat muntra upp dig? ...som att allt varit ansträngande? ...värdelös?

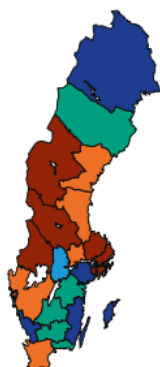
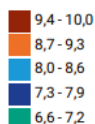

Figur 18 - Allvarlig psykisk påfrestning, Sverige och Västra Götaland

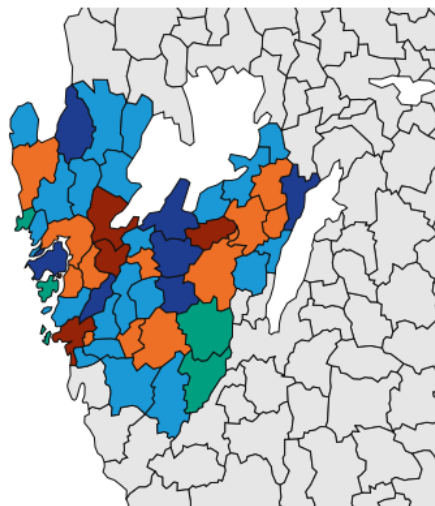
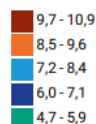
Psykisk påfrestning, allvarlig, efter region

Kön: Totalt

Psykisk påfrestning, allvarlig, efter region

Kön: Totalt

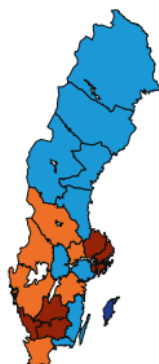
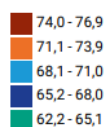

68 procent bedömde sin allmänna hälsa som bra eller mycket bra, vilket är fyra procentenheter lägre än VGL-genomsnittet (72 procent). Sedan 2007 har andelen i Vänersborg som bedömt sin allmänna hälsa som god varierat mellan 66 och 72 procent. Andelen som bedömer sin allmänna hälsa som dålig eller mycket dålig (6 procent) är också något lägre än VGL-genomsnittet (7 procent). Andelen har varierat mellan 5 och 8 procent sedan 2007.

Figur 19 - Allmän hälsa, Sverige och Västra Götaland

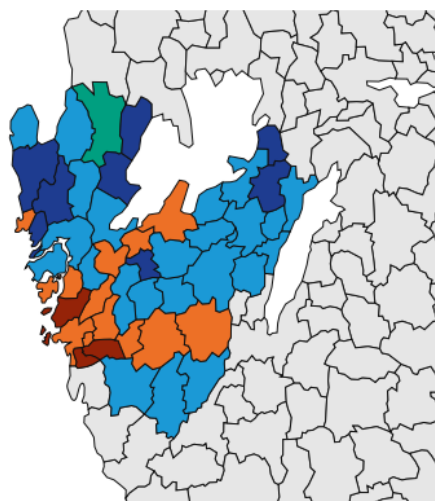
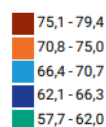
Allmän hälsa efter kön och region. Andel (procent)

Tid: 2019-2022 | Allmän hälsa: Bra eller mycket bra hälsa | Kön: Totalt

Allmän hälsa efter kön och region. Andel (procent)

Tid: 2019-2022 | Allmän hälsa: Bra eller mycket bra hälsa | Kön: Totalt

Ängslan, oro och ångest upplevs i något lägre utsträckning än VGL (40 procent jämfört med VGL-snittets 44 procent), likaså sömnbesvär (8 respektive 9 procent) medan stress upplevs i samma omfattning (16 procent i båda fallen). 6 procent hade suicidtankar under det senaste året. I genomsnitt

hade 4 procent av befolkningen i Västra Götaland det. Den fysiska aktiviteten hos befolkningen (16–84 år) är 2022 i paritet med rikssnitt på 67 procent.¹⁰

Alla elever i grundskolan, anpassad grundskola och specialskolan ska enligt skollagen erbjudas minst tre hälsobesök. En sammanställning av hälsosamtalen med eleverna i årskurs 4 och årskurs 8 görs årligen. Materialet används som kunskapsunderlag till verksamheten på både individ-, grupp-, och organisationsnivå. Sammanställningen för läsåret 2021/2022 konstaterar att de flesta elever i Vänersborg beskriver att de upplever sig ha en god hälsa, att de trivs och klarar sig bra i skolan. Samtidigt ökar självrapporterade psykiska besvär och psykiatriska diagnoser bland barn och unga i Sverige, vilket också avspeglar sig bland eleverna i Vänersborg. Forskning visar på starkt samband mellan psykisk ohälsa och låg fysisk aktivitet. En stor andel av eleverna i Vänersborg når inte rekommendationerna för fysisk aktivitet.¹¹

Vänersborgare känner sig trygga i sina bostadsområden. Hela 100 procent svarade ja på den frågan i senaste folkhälsoenkäten.

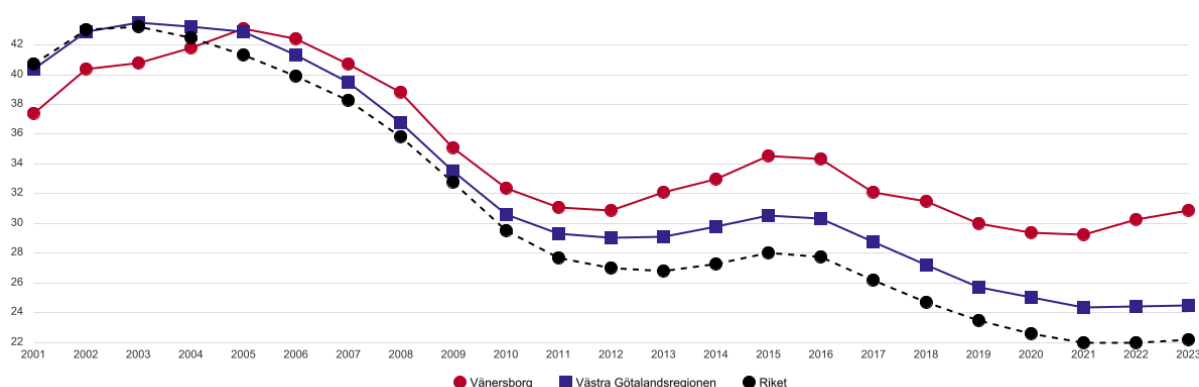
Ohälsotal

Försäkringskassan ansvarar för statistiken över befolkningens ohälsotal och inkluderar antalet utbetalda heldagar med sjuk- och aktivitetsersättning, sjukpenning, rehabiliteringspenning och arbetsskadesjukpenning från Försäkringskassan.

I Vänersborg är ohälsotalen högre än regionens och rikets genomsnitt för både kvinnor och män.

Ohälsodagar 2023	Kvinnor	Män
Vänersborg	36,6	25,4
Västra Götalandsregionen	29,4	19,9
Riket	26,6	18,0

Figur 20 - Antal ohälsodagar 2001–2023. Vänersborg, VGR och riket.

Källa: Kolada

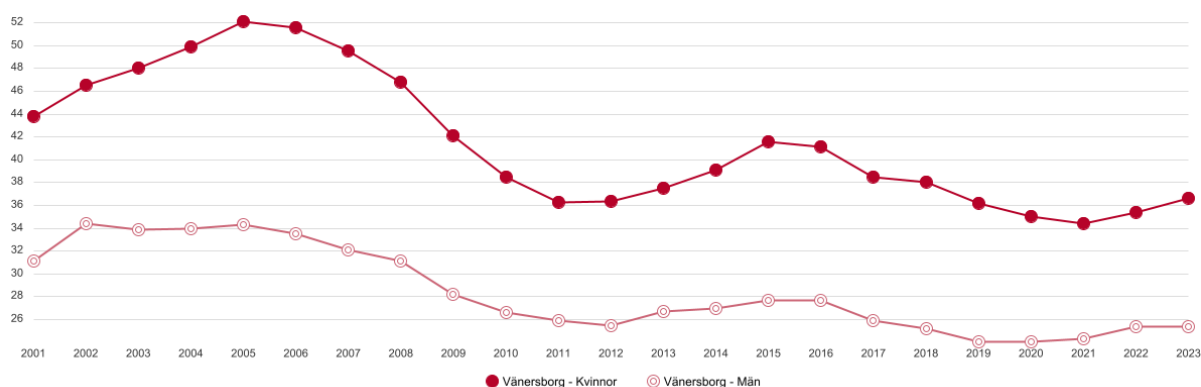
Sedan 2012 har ohälsotalen för både kvinnor och män blivit större än rikssnittet och snittet i Västra Götalandsregionen. Kvinnor har dock konsekvent ett högre antal ohälsodagar än män sedan 2001 då mätningen påbörjades.

¹⁰ Andel invånare 16-84 år som är fysiskt aktiva minst 150 min/vecka. Kolada och folkhälsoenkäten

¹¹ Sammanfattad analys av hälsosamtal med elever i åk 4 och åk 8, Elevhälsans medicinska insats (EMI) Vänersborgs kommun, läsåret 2021/2022, s 36-37

Figur 21 - Antal ohälsodagar i Vänersborg 2001-2023, uppdelat på kön

Källa: Kolada

Delaktighet och socialt kapital

Socialt kapital är de sociala nätverk och normer för ömsesidighet och pålitlighet som uppstår ur dem. Det uttrycks bland annat genom individens sociala interaktioner och tillgång till nära relationer, nivåer av tillit och förtroende och grad av deltagande i samhällsutvecklingen. Det finns många termer som kan användas för att belysa olika sociala relationers hälsofrämjande effekt och forskning visar att det finns starka samband mellan indikatorer på socialt kapital (t.ex. tillit och delaktighet) och mortalitet. Dessutom visar forskning att socialt deltagande kan ha en indirekt påverkan på hälsan, genom dess inverkan på olika levnadsvanor som i sin tur har betydelse för hälsan.¹² I detta kapitel redovisas valdeltagande, socialt deltagande och tillitsnivåer. SCB visar i sin rapport att det finns ett samband mellan valdeltagande och familjesituation (de som bor med en partner röstar i högre utsträckning), att ha anhöriga som röstar, att vara sysselsatt snarare än arbetslös eller sjuk, samt mer resurser i form av utbildnings- och inkomstnivå.¹³

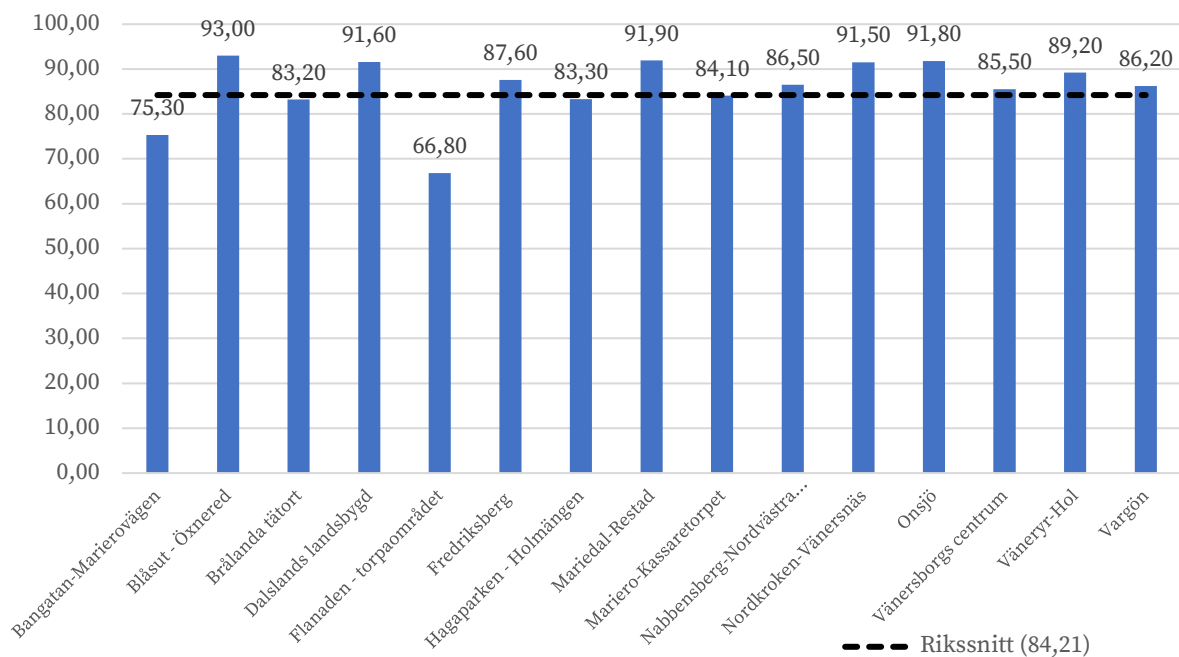
Valdeltagande

I det allmänna valet som genomfördes hösten 2022, uppvisade Vänersborg ett något lägre valdeltagande över lag jämfört med såväl riket som med föregående val. Högst valdeltagande (för riksdagsvalet) uppvisades i Blåsut-Öxnered (93 procent). Lägst valdeltagande hade Flanaden-Torpaområdet (66,8 procent). Det är främst de unga (18–29 år) som röstar i lägre utsträckning. Bland de unga männen i området Flanaden-Torpa röstade knappt hälften (48,9 procent) i kommunalvalet. Röstberättigade kvinnor mellan 50 och 64 år, boende i Blåsut-Öxnered, hade det högsta valdeltagandet till riksdagsvalet på 96,7 procent.

¹² Syfte och bakgrund till frågorna i nationella folkhälsoenkäten (hälsa på lika villkor 2022). Folkhälsomyndigheten artikel 23123, 2022

¹³ SCB – Delat deltagande. En studie3 av integration och segregation baserat på valdeltagande i 2022 års allmänna val. s. 80

Figur 22 - Riksdagsval 2022, valdeltagande i Vänersborg

Antal valdistrikt 23	Andel 29 år och yngre 15 %	Andel med lägst inkomst** 19 %
Antal röstberättigade 30 181	Andel 65 år och äldre 31 %	Andel med högst inkomst** 16 %
Valdeltagande* 82 %	Andel utrikes född 12 %	Andel minst 3-årig eftergymnasial utb 20 %

*Sent inkomna förtidsröster ingår ej i valdistrikten. Valdeltagandet för riket var totalt 84 procent.

** Högst och lägst inkomst visar andel av de röstberättigade som har inkomster som är bland de högsta respektive lägsta 20 procenten i hela riket.

Socialt deltagande

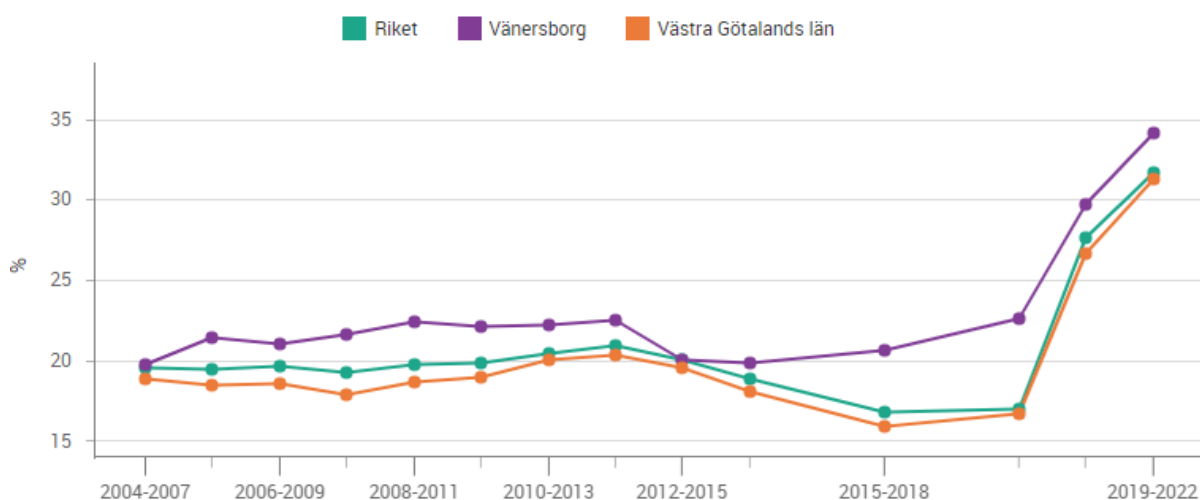
Känner sig Vänersborgaren ofta ensam? Fem procent av befolkningen gör det, enligt senaste folkhälsoenkäten. Samma andel upplevde ensamhet i enkäten 2020. Det är en procentenhet lägre än genomsnittet i VGR.

Den underliggande frågan som ställs i folkhälsoenkäten nedan handlar om huruvida respondenten deltagit i en rad olika typer av aktiviteter och interaktioner (allt från offentlig tillställning till släktsammankomst) de senaste 12 månaderna. De som har deltagit i två eller fler aktiviteter anses vara socialt deltagande medan de som inte deltar i någon eller endast en aktivitet anses ha

ett lågt socialt deltagande. Vänersborg har genomgående en högre grad av lågt socialt deltagande än genomsnittet i VGL och riket.

Figur 23 - Lågt socialt deltagande. Vänersborg, VGL och Riket. 2004-2022

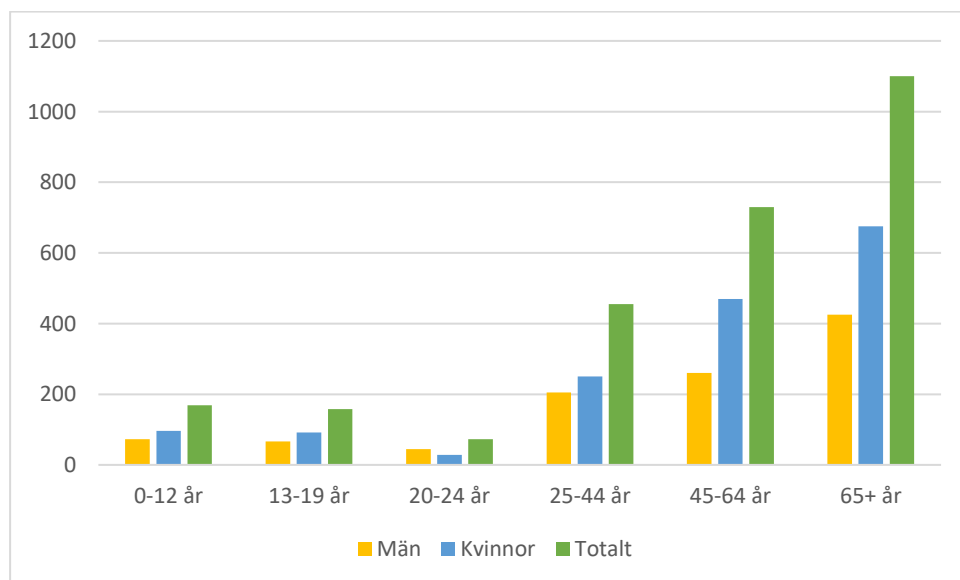

Källa: folkhälsomyndigheten, nationella folkhälsoenkäten

Ungefär 7 % av befolkningen i Vänersborg deltog 2023 i någon form av folkbildningsverksamhet.

Det diagrammet nedan visar att deltagandet för den vuxna befolkningen ökar med åldern. Kvinnor tenderar att delta i högre grad än män. Sedan 2022 har deltagandet i studiecirklar och annan folkbildningsverksamhet i Vänersborg ökat i åldersgrupperna över 25 år, medan de minskat i de yngre åldrarna.

Figur 24 - Antal deltagare i studiecirklar och annan folkbildningsverksamhet. Vänersborg 2023

Källa: SCB Studieförbundsstatistik

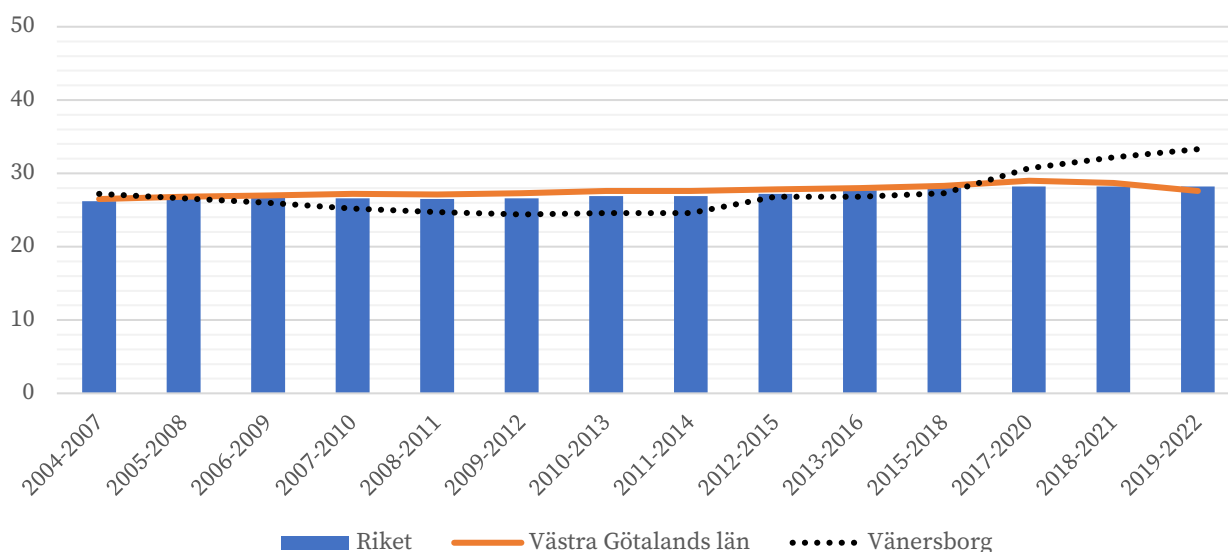
I folkhälsoenkäten ställs frågor om vad respondenten gör på sin fritid. Så här svarade vänersborgarna.

Har du...?	2022	2020	2018	2015	2011	2007
Deltagit i studiecirkel, senaste året (%)	21	24	25	33	34	37
Deltagit i föreningsmöten, senaste året (%)	14	17	18	38	37	33
Varit på teater/bio, senaste året (%)	31	52	52	54	53	49
Varit på konstutställning, senaste året (%)				12	13	9
Varit på konstutställning eller museum, senaste året (%)	14	24	24			
Deltagit i religiös sammankomst, senaste året (%)	10	17	15	14	14	17
Följt eller deltagit i sociala nätverk på internet, senaste året (%)	32	50	47	46		

Den vanligaste aktiviteten är att följa eller delta i sociala nätverk på internet. Därefter kommer besök på teater/bio. Andelen som gör någon av aktiviteterna som efterfrågas har minskat påtagligt det senaste året. Att 21 procent uppgivit att de deltagit i studiecirkel under året är anmärkningsvärt, givet att den officiella folkbildningsstatistiken visar att cirka 6 procent av befolkningen deltog i någon form av folkbildningsverksamhet. En förklaring kan dock vara att folkbildningsstatistiken inkluderar alla åldrar, medan folkhälsoenkäten riktas till folk över 16 år.

Tillit

Figur 25 - Andel som har låg tillit till andra. Riket, VGL och Vänersborg 2004–2022

Källa: folkhälsomyndigheten, nationella folkhälsoenkäten

Tillitsnivåerna i Vänersborg har återkommande betonats i olika forum, mot bakgrund av dess negativa avvikelse från övriga Sverige. Frågan ställs i folkhälsoenkäten och redovisas även i Agenda 2030-nyckeltalen (under mål 10). Vänersborg hamnar bland de 25 procenten kommuner med lägst grad av mellanmänsklig tillit. Det som är värt att notera är att Vänersborg över tid (2008–2018) inte uppvisat någon jämförelsevis låg mellanmänsklig tillit förrän trendbrottet som skedde 2020. 2022 upplevde 33 procent av befolkningen 16–84 år att de saknar tillit till andra, jämfört med riksnittet på 28 procent.

Folkhälsoenkäten redovisar tillitsnivåerna per kön, ålder och födelseland. Dock inte uppdelat per kommun. Andelen i hela befolkningen som har svårt att lita på andra har ökat från 23,9 procent 2004 till 28 procent 2022.

Det är bland de unga som de låga tillitsnivåerna är som högst. I ålderskategorin 16–29 år är andelen 41,6 procent 2022. Det är främst bland kvinnor i den ålderskategorin som tillitsnivåerna är som lägst. 44 procent i gruppen har uppgivit att de har svårt att lita på andra.

Sammanfattning

Den ekonomiska utsattheten skiljer sig mycket mellan Vänersborgs olika geografiska områden. Det är fyra bostadsområden där fler än var femte invånare lever med låg ekonomisk standard. Andelen invånare som någon gång under året erhållit försörjningsstöd har legat stabilt över tid men har de senaste åren sänkts något, 2023 uppgår andelen till ca 3,5 procent av befolkningen.

Vänersborg har högre ohälsotal än snittet i både regionen och i riket. Även det självskattade hälsoläget visar på lägre nivåer än länet och riket. Andelen sjuk- och aktivitetsersättningar har sjunkit över tid medan sjukpenningnivån ökar något. Bland elever är de flesta nöjda med livet. Den fysiska aktiviteten bland elever är låg.

Valdeltagandet i Vänersborg var något lägre än rikets genomsnitt. Det är på grund av de låga deltagarsiffrorna i delområde Flanaden-Torpa (66,8) och Bangatan-Marierovägen (75,3). Det låga valdeltagandet syns främst bland den unga befolkningen.

Vänersborgare har under längre tid deltagit i lägre grad i sociala aktiviteter än genomsnittet i länet. Även om andelen med lågt deltagande ökat generellt under pandemin i Sverige, har Vänersborg haft högre siffror. Dock känner sig inte vänersborgaren ensam i någon större utsträckning än genomsnittet i länet; snarare lägre.

Vad gäller deltagande i folkbildning engagerar sig äldre i högre grad än yngre. Sedan 2022 har deltagandet i studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet i Vänersborg ökat i åldersgrupperna över 25 år, medan de minskat i de yngre åldrarna. Den mest populära aktiviteten i Vänersborg, utöver deltagande i sociala medier, var att besöka bio eller teater.

Cornelia Sörman, Pål Castell, Per-Ola Rasmussen

Utvecklingsledare och utredare

Kommunstyrelseförvaltningen

